

**ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА СА ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА
ОДРЖАНОГ ДАНА 14. АПРИЛА 2022. ГОДИНЕ**

Председник већа: Дана 14. априла 2022. године, са почетком у 11.39 часова, у смислу члана 377 у вези са чланом 378 став 2 ЗКП председник већа констатује да веће заседа у саставу: судије [REDACTED] и [REDACTED], чланови већа и судија [REDACTED], председник већа, уз учешће записничара [REDACTED] и судијског помоћника [REDACTED]

Да ли има примедби на састав већа?

Констатује се да нема примедби на састав већа.

Председник већа отвара заседање у предмету Вишег суда у Београду, Одељење за ратне злочине **К-По2 број 3/21** у предмету против **оптуженог Хусеина Мујановића**, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине Републике Србије, КТО број 10/18 од 24. децембра 2018. године.

КОНСТАТУЈЕ СЕ да су на главни претрес **приступили:**

-**заменик** тужиоца за ратне злочине – [REDACTED], са стручним саветником, представите се.

Стручни саветник: [REDACTED]

Председник већа: [REDACTED]

-**Оптужени** Хусеин Мујановић, доведен преко Управе Окружног затвора у Београду.

-**Браниоци** оптуженог Душан Игњатовић, адвокат у Београду и Драган Крговић, адвокат у Београду.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес **ОДРЖИ**.

Главни претрес је **јаван**.

Главни претрес се тонски и оптички снима, па ће препис тонског записа чинити саставни део записника о главном претресу.

У смислу члана 388 ЗКП-а главни претрес почиње кратким извештајем председника већа о садржини претходног главног претреса одржаног дана 22.03.2022. године, када је главни претрес започео изнова због измене у саставу већа. Путем видеолинка испитани су сведоци [REDACTED] и [REDACTED].

Одређује се

НАСТАВАК ДОКАЗНОГ ПОСТУПКА

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да се изврши упознавање са садржином записника са главног претреса одржаног дана 13. септембра 2021. године, када су испитани сведоци [REDACTED]

Да се изврши увид у Извод из Матичне књиге умрлих за [REDACTED] и записник са главног претреса од 10. јуна 2019. године, када су испитани сведоци [REDACTED] и [REDACTED], који има [REDACTED] године и болестан је, те не може да сведочи ни овде ни у суду Босне и Херцеговине.

Позивам режију да повеже преносни рачунар са екранима у судници.

Окривљени изволите сести ту за један од монитора како бисте могли да пратите доказе писане.

ОДБИЈАЈУ СЕ доказни предлози одбране окр. Хусеина Мујановића из поднеска од 04.04.2022.године да се изврши увид у:

- Монографију „Први корпус армије Босне и Херцеговине“ у делу који се односи на акцију „Југ 1992. године“, коју је спровела Армија Босне и Херцеговине у периоду јул-август 1992. године, **обзиром да наведени доказ нема значај за предмет поступка, односно усмерен је на његово одуговлачење,**

- Записник о утврђивању идентитета лица на основу фотографија са картона личних карата Центра за јавну безбедност Сарајево, МУП Републике Српске од 30.07.1994. године и од 22.07.1994. године,

- Изјаву [REDACTED], дату пред Државном агенцијом БиХ за истрагу и заштиту од 03. априла 2007. године,

- Изјаву [REDACTED], дату 14.02.1996. године пред истражним судијом Основног суда у Сокоцу.

Што се тиче ових доказа предлог је одбијен из разлога што су наведени записници о утврђивању идентитета, као и изјаве горе наведених лица непотребни, односно усмерени на одуговлачење кривичног поступка, будући да нису вршена у актуелном поступку.

ОДБИЈАЈУ СЕ доказни предлози одбране окр. Мујановић Хусеина из поднеска од 04.04.2022.године да се изврши увид у:

- Налог Штаба оружаних снага БиХ, Илици, од 31.08.1992.године да се укида притвор против [REDACTED] и [REDACTED] Дакле, носе само различите датуме, али су истоветне садржине, дакле укидање притвора овој двојници лица.

Ови докази се одбијају обзиром да наведена лица нису предмет оптужења односно нису оптужени, нити се спомињу у оптужници, односно наведени разлози нису доказ за наводе из оптужнице.

Што се тиче доказног предлога да се изврши увид у:

- Захтев управника од 28.09.1992. године упућен командиру војне полиције у Храсници да се за [REDACTED] и [REDACTED] доставе ћебад, веш, јакна и цигарете, са садржином наведеног доказа, суд се упознао на главном претресу одржаном дана 27.05.2021.године, односно 22.03.2022. године, када је извршено упознавање са садржином записника о главном претресу од 27.05.2021. године.

ОДБИЈАЈУ се доказни предлози одбране окр. Хусеина Мујановића из поднеска од 04.04.2022.године да се изврши увид у:

- Извод из Матичне књиге умрлих за [REDACTED], овај доказни предлог је сувишан и усмерен на одуговлачење кривичног поступка, а суд је у довољној мери утврдио истоветност управника војничког притвора у гаражама као и улогу особе по имену [REDACTED] у организацији живота у Храсници, па тиме и у војничком притвору у критично време.

- И Записник Тужилаштва БиХ од 26.04.2017. године о препознавању лица на основу фотографије, обзиром да није сачињен у овом кривичном поступку.

УСВАЈАЈУ СЕ доказни предлози одбране окр. Хусеина Мујановића из поднеска од 04.04.2022.године па ће се суд упознати са садржином:

Можете одмах кренути са емитовањем преко преносног рачунара.

-Изјава сведока [REDACTED] дата пред истражним судијом Основног суда у Требињу од 13.06.1996. године и пред Тужилашвом БиХ од 15.04.2017. године.

Да ли вам је неопходно да то спорије иде? Ја мислим да сте се сви упознали да су ти прилози у спису скоро од почетка суђења, тако да су сви учесници у поступку имали прилику да се упознају са садржином.

-Изјаву [REDACTED] од 15.09.1994. године пред истражним судијом Основног суда у Илици.

-Изјаве [REDACTED] дате пред истражним судијом Основног суда у Илици, 23.11.1995. године, пред Тужилашвом БиХ од 24.02. и 25.02.2016. године и Службе за откривање ратних злочина МУП РС од 10.02.2016. године.

- Изјаву ██████████ дату пред Тужилаштвом БиХ дана 21.02.2017. године.

- Службене забиљешке Војне полиције Пов.број 87/92 од 07. децембра 1992. године којом се потврђује да су ██████████ и ██████████ у притвору.

- Службене забиљешке Војне полиције Пов. број 12/92 од 26.08.1992. године којим се потврђује да је ██████████ у притвору,

- Службене забиљешке Војне полиције Пов.број 24/92 од 21.08.1992. године којом се потврђује да је ██████████ у притвору,

- Службене забиљешке Војне полиције Пов.број 25/92 од 21.08.1992. године којом се потврђује да је ██████████ у притвору,

- Службене забиљешке Војне полиције Пов.број 11/92 од 26.08.1992. године којом се потврђује да је ██████████ у притвору,

- Дописа Војне полиције Пов.број 031/93 од 25.01.1993. године заповеднику чете војне полиције, којим је затражено достаљање документације за ██████████ како би се предмет окончао, јер ће у противном лице бити ослобођено кривичне одговорности.

- Службене забиљешке Војне полиције од 30.08.1992. године Пов.број 13/92 којом се потврђује да је ██████████ у притвору,

- Дописа Војне безбедности Пов.број 01-6/14-701/93 од 26.11.1993. године заповедништва, да је покренут преткривични поступак за дела управљена против Републике БиХ против више притвореника,

- Спроводни лист за ██████████ за кривично дело из члана 121 КЗ СФРЈ Први корпус Армије БиХ за Окружно војно тужилаштво Сарајево из фебруара 1994. године,

- Документа Први корпус Армије БиХ за Окружно војно тужилаштво у Сарајеву од 25.01.1994. године – достава доказног материјала за кривични спис ██████████ за дело непријатељске пропаганде из члана 133 КЗ СФРЈ,

- Документа Први корпус Армије БиХ за Окружно војно тужилаштво у Сарајеву од 24.01.1994. године – достава кривичног списка, између осталог, и за ██████████ за дела уперена против Републике Босне и Херцеговине,

- Службена забиљешка Војне полиције Пов.број 83/92 од 06.12.1992. године којом се потврђује да је ██████████ у притвору,

- Службена забиљешка Војне полиције Пов.број нечитко/92 од 06.12.1992. године којом се потврђује да је ██████████ у притвору од 14.10.1992. године.

- Службена забиљешка Војне безбедности Пов.број 12/92 од августа 1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службена забиљешка Војне безбедности Пов.број 18/92 од 07.10.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службена забиљешка Војне полиције Пов.број 11/92 од 26.08.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службена забиљешка Војне полиције Пов.број 03/92 од 10.08.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службена забиљешка Војне полиције Пов.број 01/92 од 08.08.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службена забиљешка Војне безбједности од 11.08.1992. године Пов.број 04/92 којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службене забиљешке Војне безбједности Пов.број 08/92 од 16.08.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службене забиљешке Војне полиције Пов.број 43/92 од 17.10.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службене забиљешке Војне безбједности Пов.број 41/92 од 16.10.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службене забиљешке Војне безбједности Пов.број 16/92 од 02.10.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Службене забиљешке Војне безбједности Пов.број 24/92 од 21.08.1992. године којом се потврђује да је [REDACTED] у притвору,

- Налога војне безбедности од 14.10.1992. године да се у притвор ставља [REDACTED]

- Налога војне безбедности од 14.10.1992. године да се изузима из притвора [REDACTED],

- Налога војне безбедности од 08.08.1992. године да се у притвор ставља [REDACTED],

- Решење о одређивању притвора за [REDACTED] од 08.08.1992. године,

- Налог војне безбедности од 21.08.1992. године да се изузима из притвора [REDACTED],

- Налог војне безбедности од 24.08.1992. године да се изузима из притвора [REDACTED]

- Налог војне безбедности од августа 1992. године, нечитак датум, да се изузима из притвора [REDACTED]

- Налог војне безбедности од 25.08.1992. године да се изузима из притвора [REDACTED]

- Налог војне безбедности од 26.08.1992. године да се изузима из притвора [REDACTED],

- Налог војне безбедности од 30.08.1992. године да се изузима из притвора [REDACTED],

- Налог штаба оружаних снага БиХ Илица да се у притвор ставља [REDACTED] 27.09.1992. године,

- Службене забиљешке командира Војне полиције Пов.број 19-92-17 од 01.09.1992. године, да су достављене ствари у притвор,

- Потврде Војне полиције о одузетим/предатим предметима од 01.09.1992. године – предате ствари [REDACTED] у притвор,

- Потврде Војне полиције о одузетим/предатим предметима, од 01.09.1992. године да су предате ствари [REDACTED] у притвор.

- Медицински налази и мишљења из 2015. године за окр. Хусеина Мујановића.

Констатује се да је извршен увид у садржину цитираних докумената.

Има ли даљих, односно прво примедбе, да ли има примедби на прочитано? Нема. Има ли других доказних предлога? Нема.

Суд доноси

РЕШЕЊЕ

Да је доказни поступак **окончан**.

ЗАВРШНЕ РЕЧИ СТРАНАКА

Председник већа: Тужиоче изволите.

Заменик тужиоца за ратне злочине у завршној речи изјави:

Заменик тужиоца за организовани криминал: Поштани суде, колеге, присутни сведоци, ми у свему остајемо при оптужници од 24.12.2018. године и једино што оно противправно затварање изостављамо [REDACTED], у свему осталом остајемо при оптужници. Остајемо у свему и при завршној речи коју смо изнели 11.06.2020. године. Остајемо и при предложеној санкцији, казни од 15 година затвора и сматрамо и

таква, тих 15 година нису сразмерне оним мукама које су оштћени који су преживели а поготово они који то нису претрпели. Сведоци које смо саслушали у поновљеном поступку, они који су требали да помогну окривљеном Мујановићу сви су скоро сагласни у томе да је Хусеин Мујановић управник војничког логора затвора, притвора постао средином августа. Сматрамо да је то свесно, намерно учињено да би се помогло Мујановићу, да би се прескочио онај датум када је било најгоре а то је ноћ између 2. и 3 августа 1992. године. Ако смо пажљиво слушали сведока [REDACTED] она у ствари није била сигурна када је то било. Рекла је да је Мујановић постао управник логора војничког притвора месец дана након што је она дошла а она је дошла када је било топло па мисли да је то био јули а можда и није био јули али управо жртве они који су преживели су апсолутно сигурни да је Хусеин Мујановић био тај управник у гаражама оног дана 08. јула када су они пребачени у гараже из основне школе. Хусеин Мујановић је и потисао крајем јула онај допис у вези акумулатора. Хусеин Мујановић је био међу онима који су прозивали затворене да их туку те ноћи 2. и 3. августа 1992. године. Сведок који је на предлог одбране саслушан [REDACTED] је рекао да је у Храсници било довољно хране, рекао да је било 12 изворишта пијаче воде у Храсници тако да ни тај податак да није било ни за становништво довољно ни хране ни воде није тачан. Још једном сви ови сведоци који су наводно требали да помогну њихови искази су у супротности са наводима свих осталих сведока оптужбе јер је више оштећених потврдило управо то како је наведено, оно стање како је наведено у диспозитиву оптужнице и оно што смо говорили прошли пут у завршној речи. Због тога сматрамо да су, још једном понављају искази ових много саслушаних сведока уперени на то да помогну Хусеину Мујановићу али мислим да у томе нису успели и због тога остајемо у свему при ономе што смо рекли у прошлој завршној речи и предлажемо да су окривљеног Хусеина Мујановића огласи кривим и казни по закону с тим што ми предлажемо да казне не буде мања од 13 година затвора. Хвала.

Председник већа: Браниоци изволите. Да ли ћете обојица, да ли ћете. Значи бранилац Душан Игњатовић.

Бранилац оптуженог, адвокат Душан Игњатовић у завршној речи изјави:

Адвокат Душан Игњатовић: Поштовани чланови већа, господине председниче, уважене колеге из Тужилаштва, сви присутни, на крају поновљеног поступка можемо само да поновимо и да констатујемо да Тужилаштво није доказало наводе из оптужбе против Хусеина Мујановића. Оптужница, парафразирају терети Мујановића да је у периоду од 08. јула до 15. октобра 1992. године као управник војничког притвора у Храсници противзаконито затворио 30 српских цивила, да је према нечовечно поступао и да је наређивао њихово пребијање и у том пребијању сам узео учешће. Сматрамо да не само да оптужба није доказана ван разумне сумње него на крају овог поступка јасно да Мујановић није крив за оно што му се оптужбом ставља на терет ни по једној од три тачке оптужнице. Мујановић није крив за незаконито притварање, Мујановић није крив за нечовечно поступање и Мујановић није издавао наредбе и није учествовао у батинању затвореника. Пре него што се упустим у конкретне тачке оптужбе важно је истаћи да ни после поновљеног поступка Тужилаштво није доказало своју тврдњу да је Мујановић обављао дужност управника притвора у Храсници у целом периоду од 08. јула 1992. године до 15. октобра 1992. године. Оно што није спорно то је да је Хусеин Мујановић био управник војничког притвора Босне и Херцеговине у Храсници од 26. августа па до 15. октобра 1992. године када га је командант бригаде разрешио дужности управника након чега је Мујановић предао дужност [REDACTED]. О датуму

разрешења 15. октобра постоји наредба команданта бригаде, постоје службене забелешке, записник о примопредаји дужности. На другој страни ми не знамо тачно када је Мујановић ступио на место управника јер намамо докумената тог квалитета који би показали и који потврдили наводе Тужилаштва. Тужилаштво и данас инсистира да је Мујановић од 08. јула и говори о сведоцима у множини, само један сведок говори да је од 08. јула био у и то је [REDACTED] о коме ћемо се, на кога ћемо се вратити мало касније. Једини доказ да је Мујановић био управник у јулу су искази сведока Тужилаштва и један документ. Датум 08. јул рекао сам да се ради о [REDACTED]. [REDACTED] не постоји ниједан доказ да је [REDACTED] заиста 08. јула пребачен у притвор. Дакле постоји само његова реч. Не постоји доказ у који бисмо могли то да проверимо. [REDACTED] у свим расположивим изјавама све до главног претреса за управника описивао као младог човека који се звао [REDACTED], није могао да препозна Мујановића у фотоалбуму у коме је препознао [REDACTED] и никада није рекао да је све време у притвору Мујановић био управник. Сведок [REDACTED] нам је рекла да су у гаражи притвореници пребачени из школе средином јула 1992. године и да је од почетка тамо био управник Хусеин Мујановић. Међутим исти сведок каже да је Мујановић био управник до новембра 1992. године што је за скоро месец дана промашај. Није ни чудно тако говори и [REDACTED] који каже можда је отишао крајем октобра. Није ни чудо да након 28 или 30 година од догађаја сведоци греше у датумима и да су грешке месец или два месеца могуће. На другој страни сведоци које је предложила одбрана су пред овим судом говорила о томе да је Мујановић на место управника притвора провео око месец до месец ипо дана, да је га је командат бригаде на то место поставио средином или крајем августа 1992. године и да је разрешен у октобру исте године. [REDACTED] који је био помоћник команданта штаба територијалне одбране за безбедност изјавио да је и он предложио Хусеина за управника пошто је Мујановић имао релевантно искуство из затвора у Приштини те да га је на тај предлог командат бригаде и поставио средином и крајем августа. Оно што није спорно ја мислим овде у овој судници да је постојао војнички притвор у Храсници, да је он организован након почетка непријатељства у пролеће и да је постојао све до краја рата. То је био један притвор, званични притвор Босне и Херцеговине и мењао је своју локацију. Знамо да је у пролеће или лето, почетком лета био у основној школи „Алекса Шантић“ највероватније од средине јула у гаражама између два небодера, да је одатле у новембру 1992. године измештен у подрум зграде у улици Алексе Бојовића Брке. Мујановић није био у војничком притвору док се исти налазио у основној школи „Алекса Шантић“ што претпостављам да и даље није спорно међу странама овде у поступку, па је стога неко други морао бити управник у том периоду пре Мујановића.

Сведоци

[REDACTED] говорили су у овом поступку о томе да је [REDACTED] као председник општине и председник ратног штаба имао уговор у оснивању притвора и да је имао задужење везано за овај притвор. [REDACTED] који је радио у аутопредседништву и коме је [REDACTED] био непосредно надређен рекао нам је у овом поступку да је [REDACTED] био презадовољан када више није морао да се бави војним дужностима и притвором. Окривљени је у својој одбрани рекао да је у неком периоду пре његовог постављена дужност управника обављао [REDACTED], да је [REDACTED] престао да обавља ту функцију пре његовог постављења те да је постојао некакви временски интерегрум тако да он Мујановић није од [REDACTED] преузео дужност него да је неко време вршилац дужности управника био заменик управника (...00.33.30.0..неразумљиво) који је све време био заменик управника свих управника у Храсници. Ја се сада извињавам, Ви нисте извели изјаву [REDACTED], нисам знао да неће бити изведена. Ја сам се реферирао на њу да је он

као притвореник апострофирао управо [REDACTED], председника општине Илиџе. Оно што разликује позицију одбране и позицију тужилаштва не бих рекао да су сведоци одбране дошли овде да помогну Мујановићу као што је рекао уважени колега [REDACTED] нити мислим да су сведоци Тужилаштва дошли да помогну било коме. Дакле сведоци су рекли то што су рекли али оно што разликује позицију Тужилаштва и одбране у овом поступку је у томе што је одбрана доставила документацију која овај став подржава. Наиме, а то је ово веће извело, Савезна Република Југославија према извештају Комитета за прикупљање података за извршене злочине на територији претходне Југославије 1992. године пријавила као управника притвора у Храсници, пријавила [REDACTED], председника општине Илиџа [REDACTED]. Такође ми смо доставили регионалну документацију да је Хусеин Мујановић оригинала документација, значи изводи из званичних евиденција Босне и Херцеговине, да је у армију Босне и Херцеговине ступио 26. августа 1992. године. Стога је по одбрани и даље датум 26. август први датум када је Мујановић могао бити постављен на званичну војну дужност на место управника војног притвора. Ми смо доставили велики број докумената који се односе на ово, судија је неке од тих докумената већином тих докумената данас и извео. Тужилаштво је доставило пет докумената, словом и бројем од којих је само један једини документ онај који је данас колега [REDACTED] поменуо, ради се о захтеву за повраћај акумулатора на коме је датум 30. јул 1992. године. За разлику од све остале документације коју можемо да повежемо да је проверимо и тако даље за овај документ за који је сам окривљени рекао да је или антидатиран или да је била грешка у куцању, дакле за овај документ не можемо ништа да утврдимо, не можемо да видимо ни о каквом се акумулатору ради ни када је враћан, у том смислу сматрамо да тај документ не може бити круцијални документ и круцијални доказ да је он био тада у томе. Ми мислимо да је дакле, није тужилаштво успело да покаже да је у јулу 1992. године пре 26. августа 1992. године Мујановић био управник притвора. У односу на тачке конкретне тачке, мислим да смо се више пута изјашњавали око тога, оно што и данас документација која је изведена показује, дакле није Мујановић држао без одлуке надлежног органа и законског основа, тужилаштво данас одустаје од [REDACTED] дакле данас имамо ту ситуацију дакле да се прихвата да је командант бригаде у одсуству било ког другог органа био тај који је могао да донесе одлуку о одређивању притвора. Велики број докумената показује, ми сматрамо да ово не би више требало да буде тема у овом поступку. Очекивали смо да ће тужилаштво након доказа које је примило одустати од ове тачке оптужнице али није одустало. Дакле оно што можемо да кажемо о притварању, власт у Храсници преузела армија Босне и Херцеговине, армија Босне и Херцеговине хапси, командант притвора, командант бригаде одређује притвор, иследници војне безбедности ислеђују и они их пуштају из притвора. Постоји документација којом их пуштају из притвора. У крајњем случају [REDACTED] је рекао да га је из притвора пустио лично [REDACTED], зато што је рекао [REDACTED] извини нисам зано уопште да си у притвору. Хусеин Мујановић нити је могао да одлучује ко ће бити затворен није одлучивао ко ће бити пуштен, није ислеђивао никога и материјални докази ово јасно потврђују. Данас Тужилаштво као да очекује да је Мујановић који је тада имао 30 година радио неко време у Приштини у затвору на пословима стражара а затим у администрацији, да је са 31 годином могао да врши неку врсту формалне контроле притворских решења. То би било као да се сада од господина [REDACTED] да ово веће донесе одлуку о продужењу притвора а господин [REDACTED] из [REDACTED] затвора каже не, не ваља вам ова одлука или ја ово више нећу да држим и ја ћу да га пустим. Ниједан управник притвора нигде нема те могућности нити је то могао да ради. Овде је прво била прича о томе да се унутра налазили само српски притвореници па смо дошли до тога да нису били само српски притвореници. Да су

услови били лоши за српске притвореника а за друге нису, мислим да смо дошли до тога да су услови били исти за све. Након тога долазимо до тога да су српски притвореници били затворени, да су ови други затворени због туча, дезертерстава, крађа и тако даље, да су српски затвореници били затворени само због тога што су били Срби. Из овога што смо данас доставили, оно што смо доставили суду из ове документације види се да су оптужбе постојале против, да ли су те оптужбе биле тачне, да ли су биле добре, да ли су се на крају показале да се, кривични поступци су против тих људи вођени. Управник притвора ко год да је он то био Хусеин Мујановић, [REDACTED] [REDACTED] било ко, није могао у то да улази. У крајњем случају и на крају једно једноставно питање ако је Хусеин Мујановић био тај ко их је држао и када је разрешен 15. октобра 1992. године зашто су ти људи остали у притвору до 1994. године ако је он био тај, зашто онда нису пуштени. Видимо да има пуно документације и нећемо се више на то враћати. У односу на нечовечно поступање суд је прихватио да је ситуација у Храсници 1992. године у овом релевантном периоду била катастрофална и да је била јако лоша. Дакле, поновићу да се ради о предграђу Сарајева који је одвојен, које је одсечено од Сарајева аеродромом а свих других страна окружено снагама војске Републике Српске. У тим условима да ли је било хране, да ли је било струје, да ли је могло да се нешто донесе у тај притвор, ко је одлучио да притвор буде на том месту, то није Хусеин Мујановић. Дакле одлучио је неко други, неко други је тај притвор померао. У крајњем случају из документа који вам је доставило тужилаштво а то је наредба о разрешењу од 15. октобра 1992. године види се да је у том документу се види да није условни притвор, да ће бити померен негде другде али да у овом тренутку то не може да буде урађено па је у новембру 1992. године притвор био померен. Тај документ потписује [REDACTED], а не Хусеин Мујановић. Дакле, објективна ситуација је била лоша. Ово што је рекао [REDACTED] он је рекао да је било хране, да је она била лошег квалитета и да су сви јели исту храну. Које су биле реалне могућности управника притвора да он мења ситуацију у притвору. Овде се каже да није било славина са водом, да није било прозора, да није било могућности и све то управник притвора није могао да уради. Очигледно да окривљени објективно није могао да одлучи да ли ће или неће притворене држати у гаражама или не, јер их је морао да држи у притвору до одлуке надлежног орагана о пуштању, није могао да обезбеди прозоре на гаражама, није могао да обезбеди лежаје у гаражама и други инвентар осим оног који је за затвор обезбедила војна команда. Није могао да обезбеди тоалет у гаражама, није могао да обезбеди славине са водом у гаражама није било воде ни тоалета и вршење нужде у кантама била је очигледна околност и последица објективне ситуације. Непрекидне борбе у и око Храснице за последицу имале прекид водовода, напајање струјом, телефонских линија. Ситуација је била лоша као у рату. У односу на то да су затвореници били спавали на бетону без прекривача ми смо доставили записник о предаји дужности између Мујановића и [REDACTED] у коме се јасно наводи да је предато 82 комада ћебади и исти је изведен. Одбрана је током првостепеног поступка доставила захтев управника затвора од 28.09. упућен командиру војне полиције у Храсници да се за [REDACTED], [REDACTED] достави ћебад, веш, јакна и цигарете, доставили смо и ове службене белешке о томе да су достављене ствари у притвор. Из ове документације произилази да је било могуће да се ствари достављају у притвор што је супротно исказима сведока о условима о притвору. Сведок [REDACTED] је поново саслушан овде пред судом 22. марта ове године потврдио да су му донете ствари у притвор, не могу се сјетити нешто су донели а онда је рекао да су донели тексас јакну са умјетним крзном. Што се тиче воде [REDACTED] тврди да је воде у притвору било довољно као и [REDACTED] што је супротно директним наводима из оптужнице. У односу на количину хране коју су притвореници добијали,

та количина би могла да се упореди са оним што је постојало и што су имали остали у Храсници, да будем опет, да то сведем не банализујем ако ја вама дајем овде једну корицу хлеба, ако имам пуно хране, то је нечовечно поступање а ако је то то хлеба што постоји у Храсници у том тренутку онда то не може да се своди као, да се сведе на нечовечно поступање. У односу на здравствену заштиту тешко је говорити о здравственој заштити у једној ситуацији у којој нема болнице, ако се налазите у окружењу у којој се локалне амбуланте претварају у болнице и хирургије али имамо ситуацију да је сведок [REDACTED] говорила о болничару који их је посећивао, о таблетама које су добијали, она говори о посети притвореницима као и о томе да су затворени добијали пакете на 15 дана. [REDACTED] је човек за кога се каже да је имао отворен прелом ноге, да му није била пружена здравствена помоћ са отвореним преломом ноге у гараже не би сигурно преживео у таквим условима. У том смислу сматрамо да, дакле ако се све то узме у обзир и ако имате ситуацију у којој није било хране ни за стражаре, ни за притворенике, ни за цивиле, ни за припаднике војске и полиције, јер се рат одвијао у самом насељу јер су прве линије фронта непобитно биле на километар, километар и по од притвора, да гранате свакодневно падају на Храсницу, да људи гину, да су напајања водом и струјом у прекиду, да је Храсница била у потпуном окружењу, велика оскудица у храни, да су све линије снабдевања у прекиду да ли је могуће замислити ситуацију да оно што се ставља на терет Хусеину Мујановићу априори није нечовечно поступање. И на крају Мујановић није издавао наредбе и није учествовао у батинању затвореника. Ниједан од сведока и свих изјава које су достављене никада није апострофирао Хусеина Мујановића као некога ко је наређивао и ко је учествовао у батинању лично. Оно са чим смо кренули и што мислимо да се овде догађа то је да се овде покушава на силу трансформисати командна одговорност у директну одговорност је за командну одговорност као што знамо пре 2006. године не може нико да одговара. Дакле да ли је Мујановић без обзира у ком периоду је био тамо знао или могао знати да је неко из његове јединице који је њему потчињен нешто радио па он то није спречио или није то пријавио али то није директна него командна одговорност. Ми имамо три одвојена догађаја која што каже колега [REDACTED] најгори дан 2 на 3. август 1992. године да је Мујановић наводно издао наређење стражарима да групу затвореника одведу у атомско склониште да су тамо притвореници добили телесне повреде од последица тог пребијања наступила смрт код шесторице, преживео само [REDACTED] за кога су мислили да је подлегао повредама. Друга ствар је нека неутврђени дан средином јула месеца 1992. године да је [REDACTED] одведен у канцеларију Мујановића да га је више пута Мујановић ударио арматурном шипком и трећа ствар је сведок [REDACTED] неутврђено место почетком месеца септембра 1992. године Мујановић заједно са [REDACTED] и још двоје припадника притворске страже извео [REDACTED] у атомско склониште где су га тукли услед чега је [REDACTED] задобио телесне повреде. Ми опет понављамо да немамо доказа да је за прва два догађаја био и оно што му се временски може ставити на терет може му се ставити то наводно пребијање [REDACTED] у септембру 1992. године, то је временски а суштински сматрамо да ни за један од ових догађаја није утврђено да се догодило на начин на који су описани нити да је Мујановић имао било какву улогу и то пођимо редом. Ноћ између 2. и 3. августа 1992. године нема ниједног доказа да се ово догодило 2 на 3 август 1992. године. Имамо само причу дакле да се то догодило, материјални докази које само тужилаштво доставило у ове списе показују да имамо четири а не шест изводе из матичних књига умрлих и тих четири извода из матичне књиге умрлих се не слажу са овим датумом. Имамо [REDACTED] са датумом смрти 14. јул 1992. године, [REDACTED] 1. август 1992. године, [REDACTED] 2. август 1992. године и [REDACTED] 25. октобар 1993. године са местом смрти Милићи који су 120 километара од

Храснице. Нема доказа ни да је смрт ових лица наступила као последица пребијања. Не постоје медицински налази нити је икада урађена обдукција иако су тела есхумирана са гробља на коме су била обележена, нису бачена у неке масовне гробнице него предата и никада није урађена обдукција, не знамо како је смрт наступила. Стога се смртне последице не могу приписати Мујановићу чак ни да је он у критичном периоду био управник притвора. Тврдње оптужбе да је Мујановић наређивао пребијања и у само пребијање учествовао базирају се искључиво на тврдњама сведока оптужбе који су значајно мењали свој исказ у последњих 28 година а у исказима које су давали пре започињања овог поступка. Ови исти сведоци нису дали никакву улогу Хусеину Мујановићу у пребијању притвореника. Чак изјаве конкретних сведока датих у овом поступку изјаве дате у истрази и на главном претресу се у значајном разликују како иде време. Тако је сведок [REDACTED] у изјави пред Тужилаштвом за ратне злочине навела да је управник морао знати да су притвореници били премлаћивани јер је сваког дана била шетња, да је и он био присутан, да би на главном претресу сада то почело да бива како је управник произивао притворенике који су вођени у атомско склониште и пребијани. Сведок [REDACTED] у својој изјави Тужилаштву БиХ 21. фебруара 2017. године рекао да је између осталог [REDACTED] одводио притворенике у атомско склониште, није помињао никакво учешће Хусеина Мујановића у пребијању притвореника. То се међутим мења у исказу пред Тужилаштвом за ратне злочине где [REDACTED] изјављује да је управник наређивао. [REDACTED] који је иначе 2018. године говори да је управник био Хусо Хсанцаклија а пре тога не зна ко је био управник. [REDACTED] није препознао Мујановића у фото албуму које му је предочило Тужилаштво али Мујановића [REDACTED] препознао на главном претресу након што га је као јединог окривљеног видео у судници. На питање да ли је икада пре овог поступка у некој изјави рекао да је чуо да је Мујановић наређивао да се затвореници бију, [REDACTED] је на главном претресу рекао да га то нико није питао. Круцијални сведок оптужбе сада на жалост покојни [REDACTED] њега нисмо за разлику од [REDACTED] нисмо имали могућност да га поново саслушамо. [REDACTED] пред Тужилаштвом за ратне злочине у августу 2018. године објашњава један догађај који је међутим много раније код судије општинског суда [REDACTED] ставио на другу локацију, то да је четник жив, да ће да падне, да треба, неће да падне и тако даље, он то 1996. године, дакле две или три године након, четири године након догађаја ставља у школу „Алекса Шантић“. Никада пре овог поступка није рекао да је Мујановић прозивао сведоке. И што је интересантно [REDACTED] у изјавама које је дао 2016. године Сорзу која је изведена данас каже мене Мујановић није тукао. У изјави коју је давао исти 2016. године у фебруару Тужилаштво Босне и Херцеговине које је такође овде данас изведена није дао никакву улогу Мујановићу у пребијању али интересантно даје улогу [REDACTED]. У односу на пребијање арматурном шипком неутврђеног дана јула 1992. године [REDACTED] у ранијим изјавама говори да су га изводили код [REDACTED], у изјави коју је дао Тужилаштву Босне и Херцеговине у фебруару 2016. године каже када су ме стражари одводили код њега на испитивање рекли су ми идеш код инспектора [REDACTED] и рекли су ми да је он био инспектор на Илици и пре рата. Од тих удараца које ме је нанео [REDACTED] том металном шипком од арматуре имао сам највише посекотина и подлива по глави и прстима све ме јако болело, од тих удараца био сам сав крвав. Да би у Сорзу МУП-а Републике Србије такође у фебруару 2016. године [REDACTED] каже био је један инспектор [REDACTED], пре рата био инспектор на Илици који нас је саслушавао у посебној просторији, који нас је тукао приликом саслушања и омогућавао другим стражарима да нас муче. На главном претресу [REDACTED] овде каже да не познаје [REDACTED], никада није чуо за то име али зато каже да је [REDACTED] у ствари постао Хусеин Мујановић који га је тукао. Мислимо да је [REDACTED] намерно износио неистине

према у положају Хусеина Мујановића са намером да бу погорша положај у овом поступку. На крају имамо и ██████████ из септембра 1992. године који је у више изјава ближим догађају говори да га је одвео шарени, да га је одвео ██████████, никада није помињао Хусеина Мујановића у томе да би онда када је дошао у Тужилаштво за ратне злочине почео да прича о томе како је препознао у мраку Хусеина Мујановића да би овде рекао да га је и видео, да га је он тукао и тако даље да би пре неколико дана 22. марта он изјавио исти ██████████ да не може да каже да ли је Хусеин Мујановић, не могу да тврдим да је Хусеин Мујановић учествовао, можда и јесте учествовао у овоме. Не могу тврдити, не могу стварно то тврдити да ли је он учествовао, можда јесте, немам појма, не могу тврдити, тврдити не могу. Дакле оно што се мени чини да се овде догодило и зашто су сведоци тужилаштва овако променили своје исказе и зашто су мењали исказе, зато што је Хусеин Мујановић тај један који је дошао овде, да је овде пред вама данас ██████████, да је ██████████, да је не знам ██████████ они би просто показали на њих. Ја ћу овде стати. Ми тражимо да се Хусеин Мујановић ослободи по све три тачке оптужнице. Он је човек који је у како се оно каже у погрешно време био на погрешном месту, не ради се о зликовцу, дуго времена је овде у притвору и уколико Тужилаштво које тражи 15 година а правило је нагодбе са људима за теже злочине на 6 ипо и 10 година, не видимо никакав разлог за то. Много је тешко било одбрани у овом поступку, довијали смо се на начине како смо могли, нисмо могли да дођемо до сведока, нисмо могли да дођемо, најтеже је било окривљеном у сваком случају. Уколико суд сматра другачије од овога тражимо много блажу казну од овога што тражи Тужилаштво, дакле да буде та казна много нижа од онога што је било прошли пут и молимо суд да након свог овог времена да пусти Мујановића да се брани са слободе јер разлога више за притвор нема. Овај предмет ће се извршити на Апелационом суду пре или касније, постоји више докумената између Босне и Херцеговине и Републике Србије. Ова каква год била ова пресуда за коју ми сматрамо да мора бити ослобађајућа али ако не буде она ће бити спроведена у Босни и Херцеговини. За то више нема никакве сумње. Дакле молимо фактички након свог овог времена, ово није зликовац, ово није та врста логора о којем се причало, ово није та ситуација, мора се узети у обзир како је било у Храсници, шта се догађало, једноставно тражимо да суд то узме у обзир. Хвала.

Оптужени Хусеин Мујановић у завршној речи изјави:

Окривљени Хусеин Мујановић: Поздрављам све присутне. Прихватам завршне ријечи својих адвоката и желим још коју ријеч. Нећу по савјету и договору са адвокатима, нећу бити дуг. Желим још једном уважени суде, да кажем да нисам крив ни за једно од тих тачки које ми се стављају на терет. Ово када кажем да нисам крив, не мислим само да нешто кажем формално, него заиста нисам крив. У жалбеним наводима које смо упутили у Апелацију, видим и ви сте видјели, да је Апелација све наше жалбене захтијеве прихватила и дала упутства шта даље да се ради. Ја уважени суде, нисам ни хапсио људе, ни притварао, ни тукао, ни пуштао, ни злостављао. Све зато што тврдим, имамо доказе. Тужилаштво сем ријечи нема ама баш никакав доказ на који се можемо ослонити, са мог аспекта говорим. Дакле, нити сам наређивао, не знам да ли ми је та ријеч искочила. Ја наине нисам одређивао ни локацију. Ја сам затекао то стање и као управник морао сам слиједити нечије наредбе. Стално сам тражио да се поправе услови, то ми морате вјеровати. Ако не морате, имамо доказе. У многим доказима пише да сам се обраћао надлежној команди да се поправе ти захтијеви, односно услови – лапус. Ја сам пуно непроспаваних ноћи провео у овом затвору и размишљао. Чак сам једном молио адвокате да ме пусте да причам уз Вашу..., три – четири – пет сати. Али

нећу то сигурно, све је речено, све има на папиру, имамо упуту Апелације. Али ниједан од преминулих се није десио у моје вријеме док сам ја био управник. А докази говоре, извод из Матичне књиге умрлих говори ко је то доставио. Ја нисам, ми нисмо. Тужилац. Сјећам се лијепо, тужилац што никад у животу нисам чуо, да тужилац доставља доказе, а касније их не уважава. Противи се уважавању. То је мени апсурд. Мени је то апсурд. Прочитао сам негде у Апелационом рјешењу да је терет доказивања за неке ствари на тужиоцу. Терет је доказивања од када сам ја припадник Армије. Ми смо изашли у сусрет тужиоцу па смо му доставили оригинал државе Босне и Херцеговине, папир у којем пише од када сам ја припадник Армије. Он се противи томе. Не знам. Ја бих само замолио овај суд, да суди на основу доказа и Закона, јер је то Апелација ако се не варам, казала. А и Ви сте уважени предсједничке вијећа казали у поновљеном поступку, да оно што је Апелација казала за Вас је обавеза. Од тог дана сам почео да спавам као човјек, јер добро Вас гледам, добро сам Вас запамтио. Мислим да се ради о човјеку професионалцу и да ће ријеч коју је рекао тада, испоштовати. Ја наима, од свих присутних, па и шире, па и даље, па и у Храсници, па и у Сарајеву, изузев Бога, знам најбоље шта се десило у затвору. И зато се кунем да нисам крив, по 100 пута ћу се заклети да нисам крив и немојте молим Вас, да ме носите на савјести, да преузimate туђе гријехе. Гријех је некога невиног осудити. Дозволите, нека се даве они који су ово закухали. Немојте ме схватити грубим, то је овај тужилац и његови свједоци, који су мијењали као што знате до овог мог хапшења, они мене не помињу. Помиње ме само ██████████, коме је нога спасена, има доказе ко је крив што му је нога спасена. И да је овај суд на вријеме позвао свиједоке моје, у првом поступку, имали бисте свједоке који би негирали оно да сам ја зликовац, јер смо имали прије рата неки обрачун... Нећете ми вјеровати, али зашто бисмо и њему вјеровали, јер ријеч на ријеч. Сада ја могу казати те разлоге, ако инсистирате, а не морам.

Једну ситницу су прескочили моји адвокат, па је ја морам казати, јер вјероватно у великом послу су прескочили да кажу, па кажем морам је казати. У пресуди, на страни 52, у дну се каже: „Свједоци су, оцјена је суда, потпуно искрено испричали оно чега се сјећају, особито шта су преживјели...“ Слажем се. Након 28 година да се тако искрено свега сјећају, па молим вас, господо драга, па што нису то причали прије '18. прије мог хапшења? Али колико се они сјећају након 28 година, уз дужно поштовање свија вас појединаца, судија, морам нешто казати. У тој пресуди ово вијеће, нешто у измијењеном саставу је донијело, направило превид, па је казало да сам ја као управник притвора, да сам ја радио на истим пословима у затвору Дубрава у Приштини. Треба ли поновити ријеч? Од свега тога, само је тачно да постоји град Приштина, што сви знамо. Да сам радио на истим пословима, дакле управник затвора, са 26, седам, осам година, па уважени суде, не може човјек с тим годинама бити управник, а нити сам имао стручно образовање. Затвор Дубрава се налази преко 100 километара од Приштине, 20-так километара ваздушне линије западно од Приштине, према Црној Гори и у тој општини ми случајно живи ██████████ и дан-данас. Зато знам да је то истина. Дакле, ако се овај суд са врло великом техником и технологијом и врло стручним особљем, и надам се вама као врхунским стручњацима, таква примједба поткрала, такав превид поткрао, како се онда господо моја драга, затвореници који су преживјели све голготе са свима нама у Храсници, без увреде, са нижим степеном образовања, након 28 година, свега сјећају? Признаћете да ово не стоји. А ми поред ријечи, имамо и материјалне доказе. Тужилаштво само има ријеч на ријеч. Ја сам негде прочитао, добавио сам и ЗКП Србије и свашта нешто, кажу..., у судској пракси сам примјетио да ако суд у нешто није сигуран, увијек доноси у корист окривљеног. Прва пресуда увијек је била на штету моју, увијек је била када је било неодлучно, на штету моју!

Предлажем овом суду, најискреније сам ово рекао, да ме, да донесе ослобађајућу пресуду, јер ја нисам крив ама баш низашта за ову ствар која ми се ставља на терет, изузев што сам испоштовао наредбу моје државе ма каква она била, и морао бити мобилисан, и морао бити стављен у том проклетом затвору. Да ли треба рећи приликом агресије НАТО-а на Србију, да ли је ко избјегао мобилизацију? Чисто сумњам, нисам је ни ја могао избјећи.

Хвала вам пуно и желим вам срећу личну и породичну!

Председник већа: Можете се вратити на место.

Председник већа

ОБЈАВЉУЈЕ ДА ЈЕ ГЛАВНИ ПРЕТРЕС ЗАВРШЕН

Објаву пресуде у овом кривичном предмету заказујем за

09. мај 2022. године, са почетком у 14,00 часова, судница број 1.

Довршено у 12,45 часова.

Записничар

Председник већа – судија